

‘DE STER DIE NIET REES, MAAR REISDE’ (W. Barnard)

‘Wij hebben Zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om Hem te aanbidden....’
Matt. 2 : 2b (HSV)

Gemeente,

Die wijzen uit het oosten. Wat waren dat nu voor "wijzen"?

Mattheüs schrijft: "Magiërs uit het oosten".

"Magiër" betekent letterlijk "iemand die deel heeft aan de gaven".

Oorspronkelijk waren magiërs vereerders van de Perzische god Mazda.

Zij waren als raadsheren verbonden aan het Perzische hof.

Voor de Grieken waren ze tovenaars. Magie vonden zij toverij.

Door contact met de Babylonische geleerden leerden de magiërs de toenmalige sterrenkunde, die wij *astrologie* noemen.

Dat "oosten", waar Mattheüs het over heeft, zal stellig Babylonië geweest zijn.

Daar zaten die magiërs.

Astrologen dus.

Dat waren ze . En daar weten wij ook in onze tijd wel wat van.

Hoeveel meisjes dragen niet als sieraad de sterrentekens van de oude magiërs: de ram, de weegschaal, de schorpioen en de andere tekenen van de dierenriem. Van de bekende sterrenbeelden!

Ons leven staat in de sterren geschreven. We leven onder een goed of kwaad "gesternte". Dat word je gewaar in je horoscoop!

Dat kennen we dus. Juist. En *dat* was nu het vak en de kennis van die magiërs. Zij bestudeerden steeds de sterren, vast overtuigd van het lotsverband tussen de hemellichamen en ons leven op aarde.

Altijd weer speurden zij in de heldere, oosterse nachten langs de hemel, zoekend naar sterren. De mensen geloofden dat de sterren het leven van de mensen bepaalden. Want die sterren waren eigenlijk

goden. Die sterrenbeelden immers hadden een vast evenwicht en daarvan hingen de lotsbestemmingen van de mensen af.

Naar vaste wetten gaat de loop der sterren en de loop van de wereld en de loop van de tijden en de loop van de mensen.

Wat is nu de wijsheid van de magiërs?

Zij overzien de troefkaarten in dat grootse spel.

Alles is bepaald. Het lot regeert. Het schema van elk mensenleven ligt vast.

In de sterren staat dat alles opgeschreven. Er verandert niets wezenlijks.

Alles heeft zijn vaste tijd en maat en stand.

Zo rijzen de sterren en ze dalen weer, en evenzo rijzen en dalen de mensenlevens.

Zo gaan en komen de jaren.

Uit die kringloop ontkomt geen ster en geen mens.....

Gemeente, dat is een idee van duizenden jaren geleden.

Maar wat is die idee eigentijds en modern.

Tallose mensen leven ook vandaag in die zelfde overtuiging. Alles staat vast.

Het heelal is een zeer wijd, maar gesloten geheel.

Mensenrassen komen op, leven en sterven weer, nieuwe levens komen op, leven, dalen. Opgaan, blinken en.... verzinken.

De sterren en de mensen, ook u en ik, onder een vast en hecht noodlot.

Of, als je liever van geen noodlot wil spreken: onder een onveranderlijk

Opperwezen, het opperste van die wettelijke en vaststaande wereld.

Niets en niemand staat er boven of buiten. Allen vallen we er onder, onder de eeuwige feiten en machten, die ons vast hebben en houden.....

In dit levensbeeld past de *tragiek*. Tragisch levensbesef. Weer kantelde een jaar terug in de eeuwigheid. Voorbij. Voorgoed. En weldra gaan wij zelf.

Voorgoed. Voorbij. We kunnen niet anders. Zitten in de wurggreep van het onvermijdelijke. In de houdgreep van de vergankelijkheid.

Gemeente, in die gedachtegang, de visie van deze wijzen, past geen ster of planeet , die deze vaste loop der sterren en der dingen *doorbreekt*.

Dat kan niet. Dat is onmogelijk.

Maar.... dan.... *toch*..... gooit God, die de sterren geschapen heeft, een steen door de ruit van hun denken.

Dan verschijnt er een ster die niet past in hun heelal.

Dr. Barnard zegt: Het is geen ster, die *oprijst*, maar een ster die *op reis gaat*.

Geen ster om te bestuderen, maar een ster, die je op een weg zet, zodat de wijzen niet meer *omhoog*, maar *vooruit* gaan zien.

Voor de wijzen, die astrologen, stond altijd alles vast, sterrenwereld en mensenwereld. Iets nieuws bestond eigenlijk niet.

Die vreemde ster.... die paste hier in het geheel niet in!

Die paste niet in hun wereld en in hun denken. Die ster....

Ja, die ster....

U begrijpt wel, gemeente, dat de Bijbelgeleerden zich suf gepiekerd hebben wat die ster toch wel geweest zou kunnen zijn. Ook sterrenkundigen hebben zich ermee bemoeid en hebben geprobeerd een theorie te leveren voor de verschijning van die vreemde, plotselinge ster aan het begin van onze jaartelling...Zo zijn er verscheidene theorieën over.

Maar ik geloof niet in die theorieën.

Het was een vreemd gebeuren, buiten de orde. Buiten de orde van de sterrenbeelden en buiten de orde van het wetenschappelijk denken van de astrologen en de astronomen.

Het was iets *nieuws*.

Uit hun wetenschap komen de wijzen wel tot de conclusie (op de een of andere manier), dat er een koningszoon in Judea geboren moet zijn.

Maar het is wel heel ongewoon, dat zij dan de beslissing nemen: wij gaan Hem aanbidden!

Ook dat wijst er op, dat zij iets nieuws hebben ontdekt, iets ongehoords en ongeziens.

Ze hebben, hun leven lang, geloofd in de vaste gang der tijden en de starre loop der sterren. Nu is dat ineens veranderd.

En zij laten zich er door meenemen.

Door die reizende ster.

Zij gaan op reis. Achter de ster aan.

Die reis brengt hen naar Judea en naar Bethlehem, via Herodes en de schriftgeleerden. En zie! *Ook daar die ster*. De ster die de weg wijst.

En er staat dan in het Woord, dat zij zich verheugden met grote vreugde, toen zij de ster zagen.

En dat zegt ons veel, gemeente. Dat zegt ons dit, dat die wijzen er een geweldige *blijdschap* in vonden dat hun vaste en starre opvattingen door God in de war geschopt waren.

Reken dan ook maar, dat het voor hen een geweldige *omwenteling* was: alles *staat* niet in de sterren, alles *gaat* niet in een onveranderlijke regelmaat.

Er staat iemand boven! God. Hij maakt iets nieuws!

Zijn ster wijst de weg. De "star uit Jakob".

Ik denk niet dat die wijzen uit het oosten iets geweten hebben van de profetie van hun collega-magiër-voorganger Bileam.

Maar die had geprofeteerd, dat er een *ster uit Jakob* op zou gaan!

En wat predikt Gods Woord nu aan ons, gemeente, hier en nu?

Wel, dit gebeurt! Alles gaat niet zoals het altijd ging. Alle dingen blijven niet eender en gelijk als altijd. Het is niet alleen maar opgaan, blinken en verzinken, geboren worden, leven, doodgaan.

God scheidt iets nieuws!

Wat is dat nieuwe, wie is dat nieuwe?

Dat is de geboorte van Zijn Zoon.

Van Hem, die daar ligt als een Kind in de kribbe van Bethlehem.

Hij doorbreekt de kringloop van het bestaande.

Jezus Christus is het *middelpunt* van alle tijden.

In het denken van de astrologen *is* geen middelpunt. Alles is een cirkelgang, eeuwige lotbepaalde loop. Een vreselijke gedachte, als je erover nadenkt.

God laat zien dat het anders is.

Wij spreken van *vóór* en van *na* Christus. Dat is juist gezegd.

Want in Christus is het definitief nieuwe gekomen.

Een onverwachte verschijning, die in geen mensenhoofd of wetenschap past!

En nu weet ik ook ineens, waarom die magiërs *wijzen* zijn.

Niet omdat ze zo geleerd waren. Maar omdat ze zich door dat nieuwe van God laten meeslepen, *uit* hun oude land en *uit* hun oude opvattingen en *uit* hun oude leven: tot Jezus Christus.

Ze volgen de weg, die eenmaal Abraham ging, weggetrokken uit datzelfde land en naar hetzelfde doel. Uit Oer der Chaldeeën "*naar het land dat Ik u wijzen zal*".

Zo zijn ook die drie wijzen uit datzelfde aloude land naar Christus gegaan.

Wijs....in het volgen van Gods weg naar Jezus.

"Wijsheid van dwazen"?

Wat dwaas is bij de mensen - zegt Paulus - is wijsheid bij God.

Gemeente: deze ommekeer in het denken van de wijzen vergt wel een *bekering*. Immers: hun wetten, hun goden, hun sterren hebben niet het laatste woord. Dat heeft God. En Zijn profetie.

Nu naar ons, nu en hier.

Ook wij zijn vastgenageld aan die vaste dingen. Geboorte, leven, ouder worden, status, regering, zeden en wetten, de mode, ons geld en goed, sterven. Altijd eender. Niets nieuws.

En dan: de zonde. "Aan de zonde onderworpen" zegt Gods Woord.

Daar kom je zelf nooit onderuit, weten we.

Je kunt jezelf toch niet bekeren of veranderen. Alles ligt vast....

Bijna zou je zeggen : "Het staat in de sterren", maar omdat we kerkmensen zijn zeggen we liever toch maar: "God beschikt".

Of we hebben een fatalistische gedachte bij de uitverkiezing.

Ik heb in mijn leven leren zien, dat kerkmensen dikwijls een heel eng beeld van God hebben.

Een soort onontkoombare Macht, hoog, streng, onverbiddelijk, oordelend.

Aan eigen innerlijke verandering geloven tal van kerkmensen helemaal niet....

Maar. Als een steen door de ruit klinkt de tijding: God heeft iets nieuws gedaan! God heeft namelijk Zijn Zoon gegeven aan deze wereld.

En nu komen we dan tot de grote vraag aan uzelf, gemeente.

Deze vraag: Hebt u de verschijning van de Here Jezus Christus lief gekregen?

Deze vraag mag in het bijzonder gesteld worden rond het jaareinde.

Dan maken we de *balans* op. Ook van ons geestelijk leven.

"Het geloof is bij mij verdiept", zegt u wellicht.

Dan is er reden tot lofprijzing en dankzegging. Vergeet uw loflied niet!

Anderen zullen, eerlijk balansend, tot de omgekeerde slotsom komen.

Het is bij mij nog even koud en leeg als voorheen. Ik zit zo vast in mijn zelfgekozen zekerheden, ook vastgeroest in m 'n zonden.

Niet van mijn plek te krijgen. Ik moet het eerlijk bekennen....

Eerlijk? Werkelijk? Dan past het mij u te vermanen. Zo onbekeerlijk bij zoveel goeds van Gods kant? Denk toch aan al die verkondigde, aangeboden rijkdom: Kerst en Goede Vrijdag en Pasen en Pinksteren. Handenvol gaven van Gods Geest. Nodigende woorden van God. God is verschenen, in Jezus, ook voor u. Sla het niet in de wind. Kies niet voor een verloren leven.

Zit iemand hier bij de pakken neer? Is het leven donker?

Gaat het niet langer zo? Hunkert u naar ruimte, troost, moed?

Ga dan in het spoor van de wijzen. Ga naar Jezus. Lever uw hart uit aan Hem.

Dat mag en dat kan. Hij komt u tegemoet met al zijn gaven. Die zijn ook voor u! Als u dat doet, als u tegen de Here Jezus, al biddende, zegt: "Here, ik geloof, ik heb u nodig, ik geef mij over", dan zal het net zo gaan als bij die wijzen.

Dan komt er grote vreugde in je hart!

Ik lees van hun zeer grote *vreugde* toen zij opnieuw de ster zagen.

En wat doen zij? Zij komen tot het Kind en, staat er, "*neder vallende hebben zij het aanbeden*".

Daartoe worden wij allemaal ook uitgenodigd.

Jezus is verschenen tot ons heil.

Een vaste ster, waaraan je je hele leven kunt oriënteren.

Uit Israël kwam hij op, uit God daalde Hij neer: de ster, de zon, de Zoon, de verlosser.

Nu moet u ook bedenken, dat die wijzen, die magiërs, *heidenen* waren, gekomen uit de volkeren, de *gojim*, buiten Israel. Mattheüs wil verkondigen: het heil is dus ook voor de volkeren. Niet meer uitsluitend bestemd voor Israël. De traditie benadrukt dat doordat men één wijze uit het blanke westen laat komen, één uit Azië en één donder getinte uit Afrika.

De 'drie koningen' vertegenwoordigen de variëteiten van de wereld.

En dan is het ook voor ons, gemeente, want wij in Nederland zijn ook niet-Joden, een volk uit de heidenwereld.

De ster is het symbool van het gekomen Licht der wereld.

Christus heeft alles volbracht.

Over dat "alles" moet u, gemeente, niet te klein denken. Hij doorziet en doorkruist de systemen van het heidendom, de dwalingen van de mensenwereld, de duistere machten en de diepgewortelde zonde.

In ditzelfde Mattheüsevangelie staat nog een keer dat woordje "ster".

In de grote afscheidsrede van Christus.

Daarin zegt Jezus: *de sterren zullen van de hemel vallen*.

Dat betekent: bij zijn wederkomst zal Christus de vaste loop der dingen

voorgoed doorbreken. Het betekent tevens, dat Hij de vaste wet van zonde-dood-straf-hel doorbroken heeft.

Daar is een ster in Jakob opgegaan.

Dat is natuurlijk "tale Kanaäns".

Er is in het volk van de Joden een Licht, het Licht, opgegaan.

Een licht, dat de dood, de zonde en de hel overstraalt en zo overbelicht, dat

de duisternissen wijken van d' eeuwenlange nacht.

Een nieuwe Dag gaat prijken met ongekende pracht!

Christus trekt ons, gemeente, weg vanachter onze vaste patronen, onze steriele opvattingen, onze verdorde tradities.

Voel toch Zijn trekkracht, die ons wil meetrekken naar God.

Veranderde er iets toen de klok luidde op Oudejaarsavond om 12 uur?

Als het oude jaar overgaat in het nieuwe?

Verandert er ook maar iets in de tijden en de geschiedenis der mensen?

De wijzen zeggen tegen ons: JA. Er is iets veranderd en er veranderen mensen. Jezus is geboren.

God is *naar ons* toegekomen. Als Redder en Behouder.

Naar ons, dat is hyperpersoonlijk: voor u, voor jou.

Nu is er één ding te vrezen.

Dat je er niet door verandert. Dat u verblijft noch verbloost.

Dan...., ja dan is Zijn verschijning u ten oordeel. Maar dat hoeft toch niet?

De geschiedenis van de wijzen leert ons ook, dat wie zoekt, vindt.

Ik weet het wel: God laat zich vaak vinden langs een omweg.

Maar Hij laat zich vinden, door de één vroeg, door de ander laat.

Als u zich nog een onzekere zoeker vindt, twijfel niet: Hij is nabij.

De wijzen gingen terug naar hun land. Ze zullen hun astrologenleven wel weer hebben voortgezet. Maar wel anders, in de vaste overtuiging, dat Gods Zoon

ook voor hen gekomen is.

Misschien is dat hun hele geloofsbelijdenis gebleven, want we mogen van deze magiërs geen hervormde ouderlingen maken.

Maar wel: Christus is voor ons geboren!

Zo zullen ook wij in dit nieuwe jaar wel niet zoveel anders leven dan in het oude. Maar er zal een bevinding leven in ons hart, die anderen zo niet kennen: Christus is verschenen, ook voor mij. De ster straalt ook voor mij.

Dat is genoeg. We mogen weten, dat Christus de sterren in zijn rechterhand houdt. Hij omvat de loop der tijden. Christus koerst naar Zijn toekomst en die Dag zal zeker komen. Want de ster verscheen....Het nieuwe is gekomen.

De wijzen hebben het ervaren en ze werden heel blij.

Een ster wees de weg. De ster die niet rees, maar reisde.

Niet omdat ik onder de Weegschaal geboren ben heb ik zicht op geluk, maar omdat Christus in Bethlehem geboren is.

Geen kans, geen troef, maar blijde zekerheid.

Tenslotte, als afsluiting: ik vond een gedichtje van Jaap Zijlstra, waarin hij deze hele geschiedenis treffend samenvat:

ALLES OF NIETS

De wijzen zijn niet goed wijs
zou je zeggen,
wie maakt op aangeven slechts
van één enkele ster
een zo lange reis
om neer te knielen
voor een kind van niks
en een moeder van nikt
in een behuizing van niks,
driemaal niks,
in plaats van hulde te betuigen

Amen.

aan een prinsheerlijk kind
op een vorstelijke schoot
in een superbe paleis,
een drievoudige glorie.
God opent hun de ogen
dat zij zien
het nieuwe
van dit nieuwgeboren kind,
de minste
die de meeste is,
Gods goedheid uitgestald
in een stal, zijn liefde
die ons alles is.

